

**การศึกษาความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณรายจ่าย
ของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**
**The Study of Success in Expenditure Budget Plan Management of Faculty of
Business Administration for Society, Srinakharinwirot University**

ประภาณีช ดวงเพชร^{1*} และ นันธภัท พรหมดวง²

Prapanit Duangpech^{1*} and Nanthaphat Promduang²

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{1,2}Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University

*Corresponding author's email address: prapun@sg.swu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

7 กุมภาพันธ์ 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

20 มิถุนายน 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม 2) เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณของบุคลากรที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 43 ตัวอย่าง แบ่งเป็น บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 27 คน บุคลากรสายปฏิบัติการ จำนวน 16 คน ดำเนินการโดย 1) การรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารงบประมาณภายใต้การดำเนินโครงการ จากเงินรายได้คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมในการจัดตั้งโครงการ งบประมาณ แผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติ การรายงานผล การดำเนินงานของโครงการเมื่อแล้วเสร็จ ตั้งแต่เริ่มการจัดตั้งคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) และ 2) การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้งบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ในด้าน กิจกรรม/โครงการ จากกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความสำเร็จในการบริหารงบประมาณระหว่างบุคลากรที่มีและไม่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้กำหนดงบประมาณ พบว่าประเภทของบุคลากร อายุงาน ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรม/โครงการในการใช้งบประมาณ ประสบการณ์การเป็นผู้ดำเนินการเขียนกิจกรรม/โครงการ และประสบการณ์ในการเป็นผู้กำหนดงบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ เป็นปัจจัยที่ทำให้ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณมีความแตกต่างกันในรายประเด็นต่าง ๆ

คำสำคัญ: การบริหารแผนงบประมาณ, งบประมาณรายจ่าย

ABSTRACT

This quantitative research aimed to: 1) examine the level of success in expenditure budget administration at the Faculty of Business Administration for Society, and 2) compare the level of success in expenditure budget administration among personnel with different characteristics. The sample consisted of 43 employees, comprising 27 academic staff members and 16 operational staff members. Data were collected using two methods. First, documentary data were gathered from budget documents related to project implementation funded by the revenue of the Faculty of Business Administration for Society. These documents covered project initiation, budgeting, planning, implementation, and post-completion reporting over a five-year retrospective period from 2018 to 2022. Second, questionnaire data were collected from personnel involved in the use of expenditure budgets from faculty revenue for activities and projects, including both academic and operational staff. The findings revealed that the opinion of personnel on the success of budget administration was at a high level. When comparing the differences in budget administration success among personnel who had experience and had no experience in budgeting, it was found that personnel type, length of service, experience as a project or activity leader using the budget, experience in writing project or activity proposals, and experience in determining budgets for projects or activities were the factors that contributed to differences in budget administration success across several specific aspects.

Keywords: Expenditure Budget Plan Management, Expenditure Budget

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเน้นหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ การจัดทำและการบริหารงบประมาณจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณถือเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่สะท้อนถึงการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการควบคุมการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสง รัตนมงคลมาศ, 2514; อนันต์ เกตุวงศ์, 2541 ดังนั้น การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความสำเร็จขององค์กรทั้งในภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับสถาบันอุดมศึกษา การบริหารงบประมาณมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนพันธกิจหลัก ได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม การวางแผนงบประมาณที่ดีต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์กร มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด Conesa Carril et al., 2020 อย่างไรก็ตาม การบริหารงบประมาณในองค์กรขนาดใหญ่ เช่น มหาวิทยาลัย มักมีความซับซ้อน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หลายโครงการ และบุคลากรที่มีบทบาทแตกต่างกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณอาจแตกต่างกันไปตามปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการดำเนินงาน และประสบการณ์ในการบริหารโครงการ รัตติยา สัจจภิรมย์, 2561; อรสา จุลสุคนธ์ และคณะ, 2558

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีระบบการบริหารงบประมาณที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โดยมีการจัดสรรงบประมาณทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่ละคณะมีหน้าที่วางแผนและบริหารจัดการงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจและแผนพัฒนาของหน่วยงาน คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ภายใต้งบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของคณะ อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดของหน่วยงานรวมถึงการใช้งบประมาณบางกรณีอาจไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ส่งผลให้เกิดความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของหน่วยงาน

การศึกษาความสำเร็จในการบริหารงบประมาณจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กร เนื่องจากช่วยให้สามารถระบุปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการวางแผน การจัดสรร และการติดตามการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสัญญาเคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2560

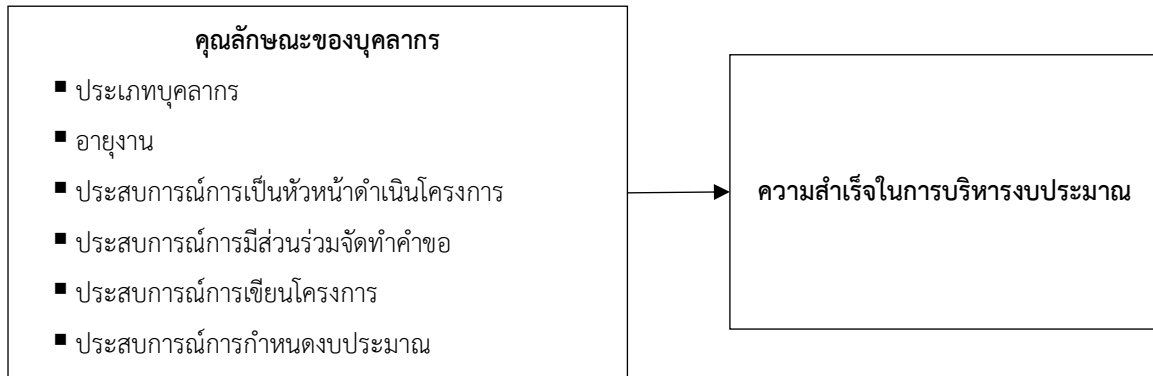
การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของคุณลักษณะบุคลากรและประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณ ผลการศึกษาจะช่วยให้หน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการวางแผนและการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม

2. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจ เพื่อสังคมของบุคลากรที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสังกัดคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งโครงการ การจัดทำงบประมาณ การวางแผนงาน การนำแผน ไปปฏิบัติ การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อแล้วเสร็จ รวมจำนวนทั้งสิ้น 43 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 27 คน และบุคลากรสายปฏิบัติการ จำนวน 16 คน ทั้งนี้ เนื่องจาก ประชากรเป้าหมายในการวิจัยมีจำนวนน้อย การวิจัยนี้จึงศึกษากับประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถาม เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลคุณลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วย ประเภทของบุคลากร อายุงาน ประสบการณ์การเป็นหัวหน้าดำเนินโครงการ ประสบการณ์การมีส่วนร่วมจัดทำคำขอ ประสบการณ์การเขียนโครงการและประสบการณ์การกำหนดงบประมาณ รวมจำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประเมินความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประชุมก่อนดำเนินโครงการ การได้รับจัดสรรงบประมาณตรงตามที่ขอตั้ง ระยะเวลาในการจัดสรร งบประมาณ การดำเนินโครงการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด การใช้งบประมาณที่มีความคุ้มค่า การสรุป ผลการดำเนินโครงการ และการใช้ข้อมูลเพื่อสรุปผลการดำเนินโครงการ จำนวน 26 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาคำดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ทุกข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นแอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.78-0.82 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ Hair et al., 2010 จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามที่ได้ออกแบบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งใช้ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถาม รวมทั้งได้มีการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทางด้านเอกสาร โดยค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับด้านงบประมาณภายใต้การดำเนินโครงการจากเงินรายได้คณะบริหารธุรกิจ เพื่อสังคม ในด้านการจัดตั้งโครงการ งบประมาณ แผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติ การรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อแล้วเสร็จ ตั้งแต่เริ่มการจัดตั้งคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้วิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และในการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ ใช้เกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นและแปลความหมายของ Best and Kahn, 1998 คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึงมีระดับความสำเร็จมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึงมีระดับความสำเร็จมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึงมีระดับความสำเร็จปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึงมีระดับความสำเร็จน้อย และค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึงมีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด และใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณเงินรายได้ของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมของบุคลากรที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ T-Test และ One-Way ANOVA

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิเพื่อหาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ในประเด็นที่สอดคล้องกัน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลทุติยภูมิเพื่อนำมาเปรียบเทียบความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยและความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนงบประมาณของบุคลากร

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนงบประมาณของบุคลากร

คุณลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประเภทบุคลากร		
สายวิชาการ	27	62.79
สายปฏิบัติการ	16	37.21
2. อายุงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	11	25.58
5 – 10 ปี	9	20.96
11 – 15 ปี	8	18.60
15 ปี ขึ้นไป	15	34.88
3. ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ในการใช้งบประมาณ		
เคย	35	81.40
ไม่เคย	8	18.60
4. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมจัดทำคำขอตั้งกิจกรรม/โครงการ		
มีส่วนร่วม	43	100
ไม่มีส่วนร่วม	0	0
5. ประสบการณ์การเป็นผู้ดำเนินการเขียนกิจกรรม/โครงการ		
ทำเอง	21	48.84
ทำร่วมกับผู้อื่น	15	34.88
ไม่ได้ทำเอง	7	16.28
6. ประสบการณ์ในการเป็นผู้กำหนดงบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ		
ใช่	31	72.09
ไม่ใช่	12	27.91

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสายวิชาการ และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของคณะ โดยบุคลากรส่วนใหญ่เคยมีบทบาทเป็นหัวหน้าโครงการหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของหน่วยงานโดยตรง

ตารางที่ 2 ระดับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำเร็จ
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	3.84	0.95	มาก
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	4.14	0.80	มาก
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	4.07	0.83	มาก
4. การจัดกิจกรรม/โครงการมีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	4.16	0.78	มาก
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการตามระยะเวลาที่กำหนดเป็นไปตามแผน	3.84	0.69	มาก
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	3.49	0.80	มาก
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	3.88	0.76	มาก
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	3.81	0.73	มาก
รวม	3.89	0.75	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีระดับมาก ได้แก่ การประชุมชี้แจงคณะทำงานก่อนดำเนินกิจกรรม และการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนงาน งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง และระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการตามลำดับ ขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมมีระดับต่ำกว่าประเด็นอื่น สะท้อนถึงประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในกระบวนการบริหารงบประมาณ

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณเงินรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมของบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกับบริหารแผนงบประมาณแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ ประกอบด้วย การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับ ช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามแผนการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม/โครงการล่วงหน้า การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ การควบคุม กำกับ ติดตามการใช้งบประมาณของตนเองให้เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่าย การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกับบริหารแผนงบประมาณแตกต่างกันได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่ประเภทแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	t	Sig.
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	1.124	.195
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	0.863	.332
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	2.014	.036*
4. การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	1.126	.234
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามแผน	0.953	.025*
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	1.379	.148
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	1.236	.218
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	0.973	0.007*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่มีอายุงานแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	F	Sig.
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	7.460	.009*
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	0.039	.844
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	5.144	.029*
4. การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	8.561	.006*
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามแผน	0.380	.058
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	9.395	.004*
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	4.690	.036*
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	0.025	.874

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่มีประสบการณ์การเป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ในการใช้งบประมาณแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	t	Sig.
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	7.323	.010*
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	2.095	.155
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	0.953	.335
4. การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	1.091	.302
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามแผน	0.953	.335
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	0.245	.623.
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	0.432	.515
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	5.309	.026*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่มีประสบการณ์การเป็นผู้ดำเนินการเขียนกิจกรรม/โครงการในการใช้งบประมาณแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	F	Sig.
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	6.122	.018*
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	6.711	.013*
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	0.808	.374
4. การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	6.616	.014*
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการตามระยะเวลาที่กำหนดเป็นไปตามแผน	0.808	.374
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	2.425	.127
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	0.098	.756
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	2.552	.118

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้กำหนดงบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการแตกต่างกัน

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	t	Sig.
1. การจัดประชุมหารือก่อนทำกิจกรรม/โครงการ	1.502	.227
2. งบประมาณกิจกรรม/โครงการได้รับตรงตามที่ขอตั้ง	3.641	.063

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ	t	Sig.
3. ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณตรงกับช่วงจัดกิจกรรม/โครงการ	1.633	.209
4. การจัดกิจกรรม/โครงการ มีการประชุมชี้แจงคณะทำงานในฝ่ายงาน	0.164	.688
5. การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามแผน	1.633	.209
6. การใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ	3.244	.079
7. การสรุปผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ	3.672	.042*
8. การนำรายงานผลสรุปการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ข้อมูลปีก่อนมาเปรียบเทียบ	1.243	.000*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3-7 ผลการทดสอบความแตกต่างของความสำเร็จในการบริหารงบประมาณตามคุณลักษณะของบุคลากรพบว่า คุณลักษณะบางประการ ได้แก่ อายุงาน ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าโครงการ และประสบการณ์ในการเขียนหรือกำหนดงบประมาณมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการบริหารงบประมาณ ขณะที่ตัวแปรอื่นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า โดยรวมบุคลากรมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าระบบการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามผลด้านงบประมาณของคณะมีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) ซึ่งเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรขององค์กร World Bank, 1992

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าประเด็นที่มีระดับความสำเร็จสูง ได้แก่ การประชุมชี้แจงคณะทำงานก่อนดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ การได้รับงบประมาณตามที่ขอตั้ง และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของกิจกรรมหรือโครงการ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารและการประสานงานภายในองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Management) Gray, 1989 ; Huxham and Vangen, 2005 ที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานร่วมกันและการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างบุคลากรสามารถช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโครงการ

ในด้านการใช้ทรัพยากร ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับกิจกรรมและช่วงเวลาของโครงการมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

Resource-Based View (RBV) ที่มองว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพและความสามารถในการดำเนินงานขององค์กร Barney, 1991 โดยเฉพาะในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องบริหารทรัพยากรอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่พบว่าประเด็นเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นแม้จะยังคงอยู่ในระดับมากก็ตามสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่พบรูปแบบทำนองเดียวกัน กล่าวคือ การบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับดี หากแต่กระบวนการเชิงการเงินและการติดตามการใช้จ่ายมักเป็นองค์ประกอบที่ได้รับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น สิริรินดา เกตุรักษ์ และ อำนวน ทองโปร่ง, 2566 ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา พบว่าการบริหารงบประมาณในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทว่าด้านที่มีลำดับค่าเฉลี่ยต่ำกลับเป็นด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการวางแผนงบประมาณและด้านการคำนวณต้นทุน ซึ่งล้วนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความละเอียดและความต่อเนื่องในการติดตามข้อมูล ผลดังกล่าวสะท้อนว่าแม้องค์กรจะดำเนินงานงบประมาณได้ในระดับที่น่าพอใจ แต่ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับและรายงานผลการใช้จ่ายยังเป็นจุดที่พัฒนาได้

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่าคุณลักษณะของบุคลากรบางประการ เช่น อายุงาน ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าดำเนินโครงการ และประสบการณ์ในการเขียนหรือกำหนดงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการบริหารงบประมาณในบางประเด็น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรมีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ที่เสนอว่าประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงสามารถช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถในการตัดสินใจของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ Kolb, 1984

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการหรือกำหนดงบประมาณ มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการวางแผน การติดตาม และการใช้ข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวงจรคุณภาพของ Deming (1986 ที่เน้นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ผ่านการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของหน่วยงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบการจัดสรรงบประมาณเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการทำงาน และประสบการณ์ในการบริหารโครงการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร การพัฒนาทักษะด้านการบริหารโครงการ และการใช้ข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงการวางแผนงบประมาณ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณขององค์กรในระยะยาว

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาความสำเร็จในการบริหารแผนงบประมาณรายจ่ายของคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาจากบุคลากรในหน่วยงานหรือคณะอื่น ๆ ที่มีบริบทและลักษณะงานแตกต่างกัน เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของข้อมูลและสามารถเปรียบเทียบผลได้ในวงกว้างมากขึ้น
2. ควรพิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ เช่น ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของทีมงาน ระบบติดตามประเมินผล หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- รัตติยา สัจจภิรมย์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัญญา เคนาภูมิ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2560). กรอบแนวคิดการศึกษาการวางแผนและการบริหารแผน. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(2), 389-411.
- สิรินรดา เกตุรักษ์ และ อำนวย ทองโปร่ง. (2566). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(3), 158-170.
- แสง รัตนมงคลมาศ. (2514). *ประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจ*. ธรรมสาร.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรสา จุลสุคนธ์, ฤทธิ ภัทรดิตร และ อัจฉริยา จิตตลดากร. (2558). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้งบประมาณในการวิจัยของนักวิจัยในกรมวิชาการเกษตร. *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Barney, J. (1991). *Firm resource and sustained competitive advantage*. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (1998). *Research in education* (8th Ed.). Allyn and Bacon.
- Deming, W. E. (1986). *Out of Crisis*. MIT Press.
- Gray, B. (1989). *Collaborating: Finding common ground for multiparty problems*. Jossey-Bass.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Prentice Hall.
- Huxham, C. and Vangen, S. (2005). *Managing to collaborate the Theory and Practice of Collaborative Advantage*. Routledge.

Kolb, D.A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.

Maria C. Conesa Carril, Nieves Gómez Aguilar and. Manuel Larrán Jorge. (2020). *University budgeting: internal versus external transparency*. <https://doi.org/10.1108/QRAM-10-2019-0108>

World Bank. (1992). *World Development Report 1992: Development and the Environment*. Oxford University Press.

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/938041468340766993/pdf/34128.pdf>